

Parcellák a nagyüzemnek

Szóhasználatunkban a parcella a nadrágszíjjal párosult. Múlt idejű igealakok társaságában használjuk leginkább, és hajdani nyomor, kilátástalan igyekezet képét rajzoltuk hozzá. Van pedig parcellánk ma is, de itt mindig a nagyüzem bölcsőjét ringatják.

Háromezer-ötszáz kisebb-nagyobb parcella gazdája munkatársaival dr. Erdei Péter, a szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet osztályvezetője. Egyetlen cikk adottságaival nehéz lenne beletekinteni a parcellák ígéretébe, pedig mindegyike segítségképpen állít vagy tagad valamit a holnap mezőgazdaságának termelési kilátásaihoz.

Kutatók és kutatók között rangsort felállítani természetesen nem lehet, de annyi tény, hogy az élővilág oknyomozói érdekes munkát végeznek. Az örök törvények közé ugyanis napról napra újabb és újabb tételek ékeződnek be, legtöbbször hamar megoldandó problémák képeiben. Ha a vashoz ennyi meg ennyi más valamit keverünk, tudjuk, mi lesz belőle ma is, holnap is. Mindig ugyanaz. Ha valamilyen betegség támad meg egy növényt, előbb-utóbb megtalálják az ellenszerét. Használják is sikerrel néhány évig, de gyakran kiderül, hogy a visszaszorított kórokozók egyik kifejlesztett oldalába már futyul erre a védekezés.

Erdei Péter munkaterületét, ha erőszakkal szűkíteni akarjuk, középpontban a búzát találjuk. Agrotechnikai kérdések foglalkoztatják elsősorban, de annyira kapcsolódik más kutatási területekhez, hogy asztala mellől bátran körüljárhatjuk a témát.

Idei termésünkről kérdeztük először. A kísérleti parcellákon lassan befejeződik az aratás, de összehasonlításként gazdaságok eredményeivel is számol, amikor kimondja, hogy mennyiségben és minőségben egyaránt felülmúlta megynkben a búza a tavalyi termésátlatgot. Az akkor optimistának tűnő májusi termésbecslések számait is túllépi a valóságos eredmény. Országosan ezt nem lehet ilyen egyértelműen kimondani, hiszen kis országunk területén is vannak kimondottan aszály-sújtotta területek is.

Szakmai körökben gyakran említődik idén a lisztharmanat és a fuzárium. Kutatók egyelőre tanácstalanok, főleg az utóbbival szemben.

Annai bizonyítottnak látszik, hogy nem egyetlen fajtára jellemző, és nem hibáztat-hatók mulasztással gazdaságaink. Nevéből eredően is megkülönböztetett feladat hárul azonban a szegedi intézetre, hogy a fertőzés el- lerszerét megtalálják. Kísérletek folynak bizonyos védekezőszerek kipróbálásával, de feltehetően a növény-nemesítők fogják megoldani ezt a kérdést. Keresik azt a fajtát, ha nincsen, igyekeznek ilyet előállítani, amelyek leginkább ellenáll a fertőzésnek.

Az agrotechnika szakembere korábban kész fajtákat kapott, azokhoz kellett a legkedvezőbb természetű módokat megtalálni. Most közvetlenebb a kapcsolat a kutatók között. Mire egy új fajta nemesítési kísérletei befejeződnek, a kísérleti parcellák adatai legtöbbször a legoptimálisabb természetű eljárásokat is diktálják.

Erdeklődünk egy másik fel-színre került téma iránt is. Írásokban egyre gyakrabban szerepel a műtrágyázás helyes vagy helytelen volta. Egyértelműen ellene beszélni természetesen nem lehet — hallottuk a kutatótól —, a nitrogéntartalmú műtrágyák egyoldalú adagolásáról azonban szót kell ejtenünk feltétlenül. Az arányokon kell változtatniok a gazdaságainknak úgy, hogy a valóságos szükségletnek megfelelően a nitrogénnel párhuzamosan elegendő foszfor és káliumtartalmú műtrágya is kerüljön a talajba. Legjobb tanácsadó ebben a kérdésben objektív számítások helyett egyelőre a jól képzett agronómus gyakorlati tapasztalata lehet. A pusztá matematika nem jelent biztos eredményt.

Ilyen hétköznapi kérdésre is kaptunk választ: miért dől meg idén jobban a gabona, mint máskor? Furcsán hangzik, de egyik oka éppen az agrotechnikai eredményekben keresendő. Korábban ugyanis nem tudott kikelni minden földbe vetett mag, ezért gazdaságaink több vetőmagot szántak egy-egy holdra. Most, jobb körülmények között szinte minden szem szarát hajtott, sűrűbb lett tehát a gabona, szára pedig gyengébb. Egyik legközvetlenebb feladat tehát, hogy ritkábbra kell vetniök gabonatermesztő gazdaságainknak a búzát a következő években. Feltehető, hogy a mostani sűrűség kedvez a gabonafertőzésnek is.

Az intézet kutatótábláin új fajták előállítását mellett pontos munkával folynak a más országból kapott fajták honosítási kísérletei is, megállapítva mindegyiknél a legoptimálisabb vetési időt, műtrágyaszükségletet, és egyéb szükséges tudnivalókat. Állandó kapcsolatban állnak a világ növényvédők szerek gyártó legnagyobb cégeivel, készítményeik hatékonyságáról itt győződnek meg először, de legalább ennyire foglalkoztatják a gazdaságossági szempontok is a kutatókat. Fontos pontja a kísérleteknek az is, hogy milyen hagyományos művelési módokat lehet új agrotechnikai eljárások beiktatásával elhanyagolni — természetesen az örvendétesen emelkedő terméseredmények visszaesése nélkül. Iparból kölcsönvev szóval a mezőgazdasági termények önköltségének csökkentése is sarkalatos pontja a kísérleti parcellákon folytatott kutatásoknak.

Horváth Dezső

Ártalmas vagy nem?

A textilszakszervezet megbízásából érdekes vizsgálatot végez dr. Róna Endre főorvos a KISTEXT-ben. Arra keres választ, hogy a textilipari munkahelyeken levő közömbös por — amely a közvélemény szerint ártalmatlan — valóban ártalmatlan-e? Az üzemorvosi tapasztalatok szerint ez a por is károsítja a légzőszerveket.

Az ideális autópihenő

Nemcsak az útügyi, hanem az erdészeti szakembereknek is gondot okoz az ideális autópihenőhely kialakítása és tervezése. Hazánkban is rohamosan fejlődik a gépkocsiforgalom, tehát gondoskodni kell az országúton közlekedő autósok kulturált pihenéséről. A fáradság egyebek között a reflexek lassúbbodásában nyilvánul meg, ami fokozza a balesetveszélyt. A hosszabb utakon ezért mindenhol autópihenőhelyeket képeznek ki, csak hogy nem mindegy, hogy egy ilyen társállomás hol épül fel.

Az autópihenőhelyeknek három fő típusát alakították ki. Az első teljes körforgalommal és két útsatalkozással működik. Ezt tartják a legkedvezőbbnek és ott alkalmazhatják, ahol hosszú és egyenes az útszakasz, egyöntetű a faállomány és közel egymáshoz két út fut ki a főközlekedési vonalra. Ilyenkor célszerű a parkirozóhelyeket az út felőli oldalra elhelyezni, hogy az autósok pihenőhelye messze kerüljön a forgalomtól. A parkirozó autót az útról jól lehet látni és ez messziről felhívja a figyelmet a pihenésre. Az is előnyös, hogy a gépkocsi utasai szemmel tarthatják pihenőhelyükről

Teaszüret

A Szovjetunió déli köztársaságaiban megkezdődött a teaszüret. Bár már 1885-ben is voltak teauitványok a Kaukázus területén, a teatermelés csak a szovjethatalom éveiben kezdte el nagyüzemi gazdálkodás méreteit ölteni.

A Szovjetunióban a krasznodarszki területen (az OSZSZK déli részén), Azerbajdzsánban, a közép-ázsiai köztársaságokban termelnek teát, a legnagyobb fejlődést

a teatermelés területén azonban Grúziában láthatjuk. Itt a teatermelés a mezőgazdaság vezető ága. Grúzia adja az ország össtermelésének 95 százalékát. 1970-ben a teauitványok területe mintegy 64 ezer hektárt tett ki, amelyről 259 ezer tonna minőségi tealevelet gyűjtöttek be. A teauitványok terméshozama terén Grúzia maga mögött hagyta az olyan hagyományos teatermelő országokat, mint India vagy Ceylon.

Hosszú időn keresztül az volt a vélemény, hogy a teaszüretelésének folyamatát lehetetlen gépesíteni. Grúz tervezőmérnökök azonban megalkották a „Szakartvelo” („Grúzia”) nevű teabegyűjtő kombájnt, amely sikeresen helyettesíti a teauitványok dolgozóinak fáradságos kézi munkáját. A „csodagép” alkotóit Lenin-díjjal jutalmazták.

NAPI KISLEXIKON

a múzeumokról

A színes programok nemcsak az idelátogató turisták számára érdekesek, hanem a helybelieknek is. A nyári programok között előkelő helyet kaphat az ismerkedés Csongrád megye múltjával a múzeumok útján.

● Gyűjtemények?

A Móra Ferenc Múzeum egyike a legtekin- télyesebbeknek az országban. Gyűjteményében a megye egész területéről található régészeti, néprajzi, képzőművészeti, helytörténeti, természettudományi és irodalmi emlékek, tárgyak, összesen több mint 180 ezer darab. A vásárhelyi Toronyai János Múzeum — nevéhez illően — jelentős képzőművészeti gyűjteménnyel rendelkezik, melynek magvát a festő ajándéka (600 festmény és 400 grafika) alkotja. Régészeti, néprajzi és helytörténeti gyűjtése is érdekes képet ad a város és környéke múltjáról. A szentesi Koszta József Múzeum régészeti gyűjteményében számos világhírű, egyedi darabot találhat az érdeklődő. A makói József Attila Múzeumban a néprajzi és helytörténeti anyag figyelemre méltó, akárcsak a csongrádi múzeumban.

● Területek?

A megye múzeumban legértékesebbként a régészeti gyűjteményeket tartják számon. Dél- és Kelet-Európa történetének kutatásában nagy jelentősége van például a szegedi újkőkori, bronzkori és népvándorlás kori gyűjteménynek, amely több mint 85 ezer darabot számlál, vagy a vásárhelyi múzeum 50 ezer darabos újkőkori, a szentesi múzeum 47 ezer darabos újkőkori és népvándorlás kori leletanyagának. Országos fontosságúak a néprajzi gyűjtemények is, csakúgy, mint a képzőművészeti és természettudományos anyagok. Az utóbbi csoportban a szegedi madárgyűjtemény egyedülálló az országban.

● Látogatottság?

A múzeumok az állandó jellegű régészeti és néprajzi kiállítások mellett sok képzőművészeti tárlatot is rendeznek. A kiállítások száma Csongrád megyében évente 95—103 között van, a látogatók száma pedig 1966 óta minden évben meghaladta a 200 ezret.

A Szalmakrisztus — szegediekkel

A rádió pagodájában mondja László Endre, az örökéletű Szabó család örökifjú rendezője:

— Mostanában gyakran látogatok Szegedre. Alaposan megismertem a szegedi színház kitűnő művészeit, és ez nem maradt következmények nélkül. A rádió igazgatóságától megkaptam a legközelebbi nagy és szép feladatot: rám bízta a Szalmakrisztus című új hangjáték rendezését. Gondolkoztam, hogyan biztosít-

sam a nagyon tehetséges, fiatal Németh Gabriella tartalmában bátran-korszerű, stílusában teljesen újszerű művének előadását. Elhatároztam, hogy a hangjáték valamennyi énekes és prózai szerepére szegedi művészeket szerződtetek. Sőt, lehetőleg szegedi zeneszerzőt bízzok meg a játék zenéjének megkomponálásával is. Így biztosítom az előadás egységét. Elgondolásomat a rádió illetékes vezetői elfogadták, és magáévá tette a dramaturgia és a szerző is.

Eszerint tehát a Szalmakrisztus szegedi művészek előadásában kerül majd a rádió sokmillió közönsége elé.

László Endre, a szegedi futballfesztivál rendezője úgy tervezi, hogy a rádiójáték próbáit közvetlenül a szegedi SZÜR után kezdi meg a szereplőkkel — Szegeden. A felvételre azután augusztus vagy szeptember elején a szegedi színészek mennek fel a budapesti rádióstúdióba.

Szebenyi Sándor

Merényletek a levegőben és a földön

17. Rosszul sikerült üzlet

Az egyik nagy világnívósággal kapott diplomatarablás szenvedő főszereplőjének, Joaquín Waldemar Sancheznek, Paraguay állam Izuzago városában állomásozó konzuljának kiszabadulása után nagyon sokan — hazájában is, a világsajtóban is — azt hányták a szemére, hogy az ő esetében a politikai háttérén túl igen nagy szerepe volt az ifjú diplomata kapzsizásának.

Sanchez ugyanis a vidéki árfolyamoknál lehető legmagasabb „fővárosi áron” akarta eladni használt gépkocsiját, s így adott alkalmat (sőt, mint egyes lapok állították, ötletet) elrablására. Az ügy így kezdődött: a paraguayi diktátor, Stroessner arra készült, hogy látogatást tesz Ongania tábornoknál, az argentinai katonai junta által kinevezett akkori elnöknel. Paraguay hatóságai a találkozó előkészítésében bíztak fontos feladatot Joaquín Waldemar Sanchez konzulra. Arra utasították: azonnal utazzon Buenos Airesbe, és ott készítsen elő bizonyos ítétekedéseket arra az időre, amikor Stroessner az argentinai fővárosba érkezik.

Sanchez úgy gondolta: a hivatalos utazásból személyi hasznot is húzhat. Régóta el akar-

ta adni használt autóját, és amikor Buenos Airesbe érkezett, első dolga a délben megjelenő napilap kiadói hivatalába vezetett, hirdetést adott fel: eladásra ajánlotta a kocsit. Nemcsak szállodai telefonszámát adta meg a hirdetésben, hanem azt is közölte, hogy a kocsi paraguayi tulajdon, és diplomáciai rendszáma van.

Néhány órával a hirdetés megjelenése után egy férfihang érdeklődött Sancheznél, hogy eladó-e még a kocsi, s ha igen, van-e arra mód, hogy még aznap megnézzék. A konzul boldogan mondott igent mindkét kérdésre, és megállapította a telefonálól, hogy félóra múlva találkozhatnak a szálloda előtt parkoló eladó autónál. A kocsinál két kedves, jómodorú fiatalember várta Sanchezet. Kezet ráztak, Sanchez közölte a kocsi árát, s a fiatalemberek egy kicsit borsosnak találták ugyan, de azt mondták: mielőtt egyáltalán választ adnának, szeretnék kipróbálni a kocsit. A konzul mosolyogva felelt: ez természetes. At is adta az indítókulcsot a két fiatalember egyikének, ő maga a másikkal együtt a hátsó ülésen foglalt helyet. Öt perccel később egy külvárosi utcán revolvért érzett az oldalában, a rokonszenves útítársak közölték vele, hogy tekintse magát az Argentínai Felszabadító Front foglyának. A csoport, örül annak, hogy éppen Stroessner egyik emberét rabolták el, szíveskedjen csak aláírni — fogvatartása bizonyítékeként — ezt a kis levelet.

A levél az argentin kormányhoz szolgált (másolatát a lapokhoz és a rádióhoz), és azt közölte: az elrabolt paraguayi konzulnak csak akkor adják vissza a szabadságát, ha a kormányzat a két alább megnevezett politikai foglyot szabadon bocsátja. Sanchez aláírta a levelet.

Ongania elnök és tanácsadói úgy döntöttek: nemet mondanak a követelésre. „Ez súlyosan ártana Argentína tekintélyének” — mondták a tanácsadók 1970. március 24-én, Joaquín Wal-

demar Sanchez elrablásának napján, és másnap reggel, a Sanchez-ügy addigi történetével együtt (csak annyit tudtak közölni, hogy a csoport, amely a levelet küldte, az elrabolt konzult „valahol Buenos Airesben” tartja fogva, és azt követeli, hogy a két megnevezett politikai foglyot Mexikóba kell a repülőterén jelentkező két embernek átadni, s ha azok a lapokban bejelentik a foglyok szabadon bocsátását, Sanchezet „valahol Argentínában” szabadon engedik) megjelent a felelet is: a kormány elutasítja a cserét.

Másnap, március 26-án több nagy lap szerkesztője és a rádió hírszerkesztője „egy rekedtes hangú férfi rövid értesítését kapta meg telefonon” — az értesítés, amelynek elhangzása után a telefonáló lecsapta a kagylót, csak annyit volt: Sanchez már nincs az élők sorában.

Az argentin kormány ekkor újra megisméltelte: nem teljesíti a feltételeket, nem bocsát szabadon politikai foglyokat. A telefonáló férfi rekedt hangja nem mondott igazat. Március 27-én késő este kissé izgatottan és fáradtan ugyan, de teljes épségben becsengetett Argentína paraguayi nagykövetségén Sanchez konzul. Hamarosan újságírók hada érkezett: most is telefont kaptak ugyanis, de most azt a valóságos ténnyt hallhatták, hogy Sanchez már hazája nagykövetségén van. A telefonáló hozzátette: az Argentínai Felszabadító Front emberbaráti megfontolásokból úgy döntött, hogy szabadon bocsátja a konzult.

Sanchez részletesen elmesélte az újságíróknak a kocsikipróbálás történetét, de azt nem tudta megmondani, hol töltött három napot. A két kedves fiatalember ugyanis bekötötte a konzul úr szemét, és egyórást autót után egy földszintes házba vitték, az ablakokon sötét függöny volt. „Nagyon jól bántak velem” — fűzte hozzá.

(Következik: A főkonzul története)